

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Соколовського Дениса Вікторовича «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Трансформація енергетичного сектору України, зумовлена євроінтеграційними процесами, необхідністю виконання міжнародних зобов'язань у сфері кліматичної політики та переходом до низьковуглецевої економіки, актуалізує питання вдосконалення адміністративно-правового забезпечення розвитку відновлюваної енергетики. Особливого значення зазначені процеси набули після початку широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України, коли забезпечення стійкості функціонування енергетичної системи стало одним із ключових елементів національної безпеки.

На теперішній час сонячна енергетика розглядається не лише як один із перспективних напрямів розвитку альтернативної енергетики, а й як важливий інструмент диверсифікації джерел енергопостачання, підвищення енергетичної незалежності держави, зміцнення енергетичної стійкості територіальних громад та забезпечення виконання Україною міжнародних зобов'язань у сфері розвитку відновлюваних джерел енергії. Реалізація зазначених завдань безпосередньо залежить від ефективності адміністративно-правового регулювання діяльності суб'єктів публічного адміністрування, удосконалення дозвільних процедур, механізмів державного контролю, стимулювання інвестиційної діяльності та формування сучасної моделі взаємодії держави й учасників енергетичного ринку.

З огляду на викладене, дисертаційне дослідження Соколовського Д.В. «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії» є актуальним, своєчасним та має важливе теоретичне і практичне значення для розвитку адміністративно-правової науки, удосконалення законодавства України у сфері відновлюваної енергетики та підвищення ефективності діяльності суб'єктів публічного адміністрування у відповідній сфері.

Актуальність теми дисертаційної роботи підтверджується її відповідністю стратегічним напрямам державної політики України у сфері енергетичної безпеки, розвитку відновлюваних джерел енергії та адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу. Проведене дослідження узгоджується з положеннями Енергетичної стратегії України до 2050 року, Національного плану дій з відновлюваної енергетики до 2030 року, Національного плану з енергетики та клімату, а також відповідає сучасним тенденціям розвитку адміністративного права щодо вдосконалення механізмів публічного адміністрування в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення держави.

Науковий рівень дисертації та новизна представлених теоретичних результатів проведених здобувачем досліджень, їх наукова обґрунтованість. Дисертація характеризується комплексним підходом до дослідження проблем адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії. Автором використано широкий спектр загальнонаукових і спеціально-юридичних методів дослідження, що дозволило всебічно проаналізувати сучасний стан нормативно-правового регулювання відповідної сфери, визначити особливості функціонування системи суб'єктів публічного адміністрування, дослідити адміністративні процедури, механізми державного регулювання та сформулювати низку науково обґрунтованих пропозицій щодо їх удосконалення.

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною, відповідає поставленій меті й завданням дослідження. Послідовність викладу матеріалу забезпечує комплексне висвітлення як теоретичних засад адміністративно-правового забезпечення розвитку сонячної енергетики, так і практичних проблем реалізації відповідної державної політики. Отримані результати характеризуються достатнім рівнем наукової аргументованості, а сформульовані висновки логічно випливають із проведеного дослідження.

Заслуговує на позитивну оцінку проведений автором аналіз понятійно-категоріального апарату адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії, що дозволив уточнити зміст відповідних правових категорій, визначити особливості адміністративно-правового регулювання цієї сфери та окреслити основні напрями його подальшого розвитку (стор. 30–88).

Безумовно підтримки заслуговує здійснене дисертантом комплексне дослідження системи суб'єктів публічного адміністрування у сфері виробництва та реалізації сонячної електроенергії. Автором послідовно розкрито компетенцію органів державної влади, незалежних регуляторів, органів місцевого самоврядування та інших учасників адміністративно-правових відносин, що дозволило сформувати цілісне уявлення про інституційний механізм державного управління у досліджуваній сфері (стор. 91–148).

Окремо слід відзначити наукову цінність проведеного аналізу адміністративних процедур, пов'язаних із виробництвом та реалізацією сонячної електроенергії, а також обґрунтовані пропозиції щодо їх удосконалення шляхом цифровізації адміністративних послуг, оптимізації дозвільних процедур, розвитку електронної взаємодії між суб'єктами публічного адміністрування та учасниками ринку електричної енергії. Запропоновані автором рекомендації мають прикладний характер і можуть бути використані у нормотворчій та правозастосовній діяльності (стор. 149–167).

Позитивної оцінки заслуговують також результати порівняльно-правового дослідження зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання розвитку сонячної енергетики, на підставі якого сформульовано низку пропозицій щодо імплементації окремих європейських

адміністративно-правових механізмів у національне законодавство України. Особливу увагу приділено питанням адаптації українського законодавства до європейських стандартів функціонування ринку електричної енергії, що має важливе значення для подальшої інтеграції України до єдиного енергетичного простору Європейського Союзу (стор. 170–211).

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Дисертація характеризується комплексним підходом до дослідження проблем адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії. Автором використано широкий спектр загальнонаукових і спеціально-юридичних методів дослідження, що дозволило всебічно проаналізувати сучасний стан нормативно-правового регулювання відповідної сфери, визначити особливості функціонування системи суб'єктів публічного адміністрування, дослідити адміністративні процедури, механізми державного регулювання та сформулювати низку науково обґрунтованих пропозицій щодо їх удосконалення.

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною, відповідає поставленій меті й завданням дослідження. Послідовність викладу матеріалу забезпечує комплексне висвітлення як теоретичних засад адміністративно-правового забезпечення розвитку сонячної енергетики, так і практичних проблем реалізації відповідної державної політики. Отримані результати характеризуються достатнім рівнем наукової аргументованості, а сформульовані висновки логічно випливають із проведеного дослідження.

Наукові результати, отримані автором, характеризуються належним рівнем новизни, аргументованості та практичної спрямованості. Дисертантом здійснено комплексний аналіз сучасного стану адміністративно-правового регулювання у сфері виробництва та реалізації сонячної електроенергії, уточнено окремі теоретичні положення адміністративного права, досліджено систему суб'єктів публічного адміністрування, особливості адміністративних процедур, зарубіжний досвід правового регулювання та сформульовано низку пропозицій, спрямованих на вдосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку відновлюваної енергетики.

Важливою перевагою дисертаційної роботи є її комплексний характер. Автору вдалося органічно поєднати теоретичний аналіз доктринальних положень адміністративного права із дослідженням чинного законодавства України, практики діяльності суб'єктів публічного адміністрування, міжнародних стандартів та зарубіжного досвіду правового регулювання розвитку сонячної енергетики. Обрана методологія дослідження забезпечила належний рівень обґрунтованості сформульованих висновків і рекомендацій та дозволила запропонувати практично орієнтовані напрями вдосконалення державної політики у досліджуваній сфері.

Повнота викладених наукових результатів в опублікованих працях здобувача. Основні положення та результати дисертації достатньою мірою апробовані автором під час участі у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, круглих столах та інших наукових заходах, а

також знайшли відображення у наукових публікаціях, перелік яких відповідає встановленим вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії.

Аналіз змісту дисертації та опублікованих наукових праць дає підстави стверджувати, що результати дослідження достатньою мірою висвітлені у публікаціях автора, а їх зміст відповідає основним положенням, винесеним на захист. Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам, матеріал викладено послідовно, логічно та з дотриманням вимог наукового стилю.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушення академічної доброчесності. Під час ознайомлення з дисертацією Соколовського Дениса Вікторовича не встановлено ознак порушення принципів академічної доброчесності. Аналіз змісту дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що дослідження є самостійно виконаною науковою працею, у якій автором належним чином використано наукові джерела, нормативно-правові акти та інші матеріали з дотриманням вимог щодо наукового цитування. Текстових запозичень без відповідних посилань на першоджерела та інших порушень академічної доброчесності не виявлено.

Зауваження щодо змісту дисертації. Позитивно оцінюючи високий науковий рівень дисертаційного дослідження, його актуальність, комплексний характер та практичну спрямованість, водночас вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження і побажання, які мають дискусійний характер та можуть бути враховані автором у подальшій науковій діяльності.

1. У дисертації зазначено, що, незважаючи на значну кількість наукових праць у сфері енергетичного права, саме адміністративно-правове дослідження сонячної енергетики перебуває на стадії становлення (стор. 31–39 дисертації). Уявляється, що вказаним твердженням автор обґрунтовує висновок про необхідність виокремлення сонячної енергетики як самостійного об'єкта адміністративно-правового дослідження. Чим, на Вашу думку, це обумовлено?

2. У роботі досліджено систему суб'єктів адміністративно-правового регулювання у сфері сонячної енергетики та запропоновано розширити функціональну роль органів місцевого самоврядування (стор. 108–132 дисертації). Разом з тим, із тексту дисертації не повною мірою зрозуміло, які саме додаткові владні повноваження мають бути делеговані цим органам. У зв'язку з цим прошу конкретизувати, які повноваження пропонується закріпити за органами місцевого самоврядування та яких практичних результатів дозволить досягти їх реалізація.

3. У дисертації здійснено комплексний аналіз фінансово-правових механізмів стимулювання розвитку сонячної енергетики (стор. 142–169 дисертації). Разом із тим не всі запропоновані механізми мають однакові перспективи практичної реалізації в сучасних економічних умовах. У зв'язку з цим прошу конкретизувати, який із них Ви вважаєте найбільш ефективним у короткостроковій перспективі та які фактори обумовлюють його пріоритетність.

4. У роботі запропоновано напрями цифровізації публічного адміністрування у сфері сонячної енергетики, зокрема створення єдиного цифрового реєстру об'єктів сонячної генерації, а також використання технологій Smart Grid і Blockchain (стор. 210–219 дисертації). У той же час зазначені напрями відрізняються як за складністю впровадження, так і за очікуваним практичним ефектом. Який із них, на Вашу думку, є першочерговим для реалізації в Україні та які адміністративно-правові переваги забезпечить його впровадження?

5. Автор у роботі наголошує на розмежуванні між собою понять «адміністративно-правове регулювання» та «адміністративно-правове забезпечення», надаючи перевагу для використання у дослідженні конкретно поняттю «адміністративно-правове забезпечення» (с. 43). Таким чином, на сторінках 44-54 роботи, аналізуючи праці дослідників, автор обґрунтовує доцільність використання саме поняття «адміністративно-правове забезпечення» відносно у сфері сонячної енергетики». Разом з тим, у висновках до роботи (висновок 2), автор оперує поняттям «адміністративно-правове регулювання». Так само, визначаючи принципи (висновок 3 роботи), автор в першому абзаці висновку знову використовує поняття «адміністративно-правове регулювання», проте вже в наступному абзаці висновку 3, до принципів вживає поняття «адміністративно-правове забезпечення».

Висловлені зауваження мають рекомендаційний та дискусійний характер, не знижують загальної наукової цінності дисертаційного дослідження, не впливають на достовірність отриманих результатів і можуть бути враховані автором у подальшій науковій діяльності.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Соколовського Дениса Вікторовича є самостійною, завершеною науковою працею, виконаною на високому теоретичному та методологічному рівні, у якій розв'язано актуальне наукове завдання, що полягає у комплексному дослідженні адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії та розробленні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення відповідного законодавства і практики його застосування.

Наукові результати, отримані автором, характеризуються належним рівнем новизни, аргументованості та практичної спрямованості. Дисертантом здійснено комплексний аналіз сучасного стану адміністративно-правового регулювання у сфері виробництва та реалізації сонячної електроенергії, уточнено окремі теоретичні положення адміністративного права, досліджено систему суб'єктів публічного адміністрування, особливості адміністративних процедур, зарубіжний досвід правового регулювання та сформульовано низку пропозицій, спрямованих на вдосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку відновлюваної енергетики.

Важливою перевагою дисертаційної роботи є її комплексний характер. Автору вдалося органічно поєднати теоретичний аналіз доктринальних положень адміністративного права із дослідженням чинного законодавства

України, практики діяльності суб'єктів публічного адміністрування, міжнародних стандартів та зарубіжного досвіду правового регулювання розвитку сонячної енергетики. Обрана методологія дослідження забезпечила належний рівень обґрунтованості сформульованих висновків і рекомендацій та дозволила запропонувати практично орієнтовані напрями вдосконалення державної політики у досліджуваній сфері.

З огляду на викладене вважаємо, що дисертація Соколовського Дениса Вікторовича «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають істотне значення для розвитку науки адміністративного права та вдосконалення адміністративно-правового забезпечення функціонування сфери відновлюваної енергетики.

За своїм змістом, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням, рівнем обґрунтованості сформульованих висновків дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор – Соколовський Денис Вікторович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**Професор кафедри економіко-правових
дисциплін навчально-наукового інституту
права та психології Національної академії
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент**

Павло БОРЦЕВИЧ